

CAPITOLUL 21

1. Nou. Gr. *kainos*, “nou” în calitate, opus altui lucru uzat sau stricat. Ambele prezențe ale lui “nou” în acest verset sunt traduceri ale lui *kainos*. *Neos*, tradus și el cu “nou” în Noul Testament (Mat. 9:17; 1 Cor. 5:7; Col. 3:10; etc.), se referă la noutate din punct de vedere al timpului. Folosind cuvântul *kainos*, Ioan probabil accentuează faptul că cerul cel nou și pământul cel nou vor fi create din elementele curățite ale celor vechi, și astfel vor fi noi în calitate, cu totul diferite. Cerul cel nou și pământul cel nou sunt o re-creațiune, o formare nouă a unor elemente existente, și nu o creație *ex nihilo*. Compară cu 2 Petru 3:13.

Pieriseră. Este avută în vedere starea lor stricată anterioară. Ceea ce a fost perfect atunci când a ieșit din mâna Creatorului, despre care El spusese că “erau foarte bune” (Gen. 1:31), a devenit teribil de stricat prin păcat și nu i se putea îngădui să continue așa de-a lungul veșniciei.

Marea nu mai era. Adică marea așa cum o cunoaștem acum nu va mai exista în noua creație. Unii au insistat că “marea” este simbolică pentru noroade, gloate, neamuri și limbi (cf. cap. 17:15); dar dacă este așa, atunci ar trebui să fie simbolice și cerul și pământul. Aici Ioan afirmă simplu că cerul, pământul și marea nu vor mai exista așa cum le cunoaștem acum (cf. PP 44).

2. Coborându-se. În viziune Ioan contemplă cetatea pe măsură ce ea coboară (cf. PP 62).

Din cer. Locul ei de origine (cf. cap. 3:12; 21:10).

De la Dumnezeu. Dumnezeu este autorul, originatorul, sursa.

Cetatea sfântă. Ierusalimul antic conținea Templul, unde Dumnezeu Își putea manifesta prezența poporului Său (1 Împ. 8:10,11; 2 Cron. 5:13,14; 7:2,3), exact așa cum făcuse la ușa cortului în pustie (Exod. 29:43–46; 40:34–38). Cetatea a fost numită

“sfântă” (Dan. 9:24; Mat. 27:53), dar de-a lungul timpului degradarea spirituală a poporului lui Dumnezeu a devenit atât de mare încât Isus a numit Templul “peșteră de tâlhari” (Mat. 21:13) și a prezis căderea cetății (Mat. 22:7; Luca 21:20). Acum Dumnezeu făgăduiește un nou tip de Ierusalim, pe care Ioan îl descrie ca “noul Ierusalim”.

Noul. Gr. *kainos*, nou în tip și calitate (vezi v. 1). Compară cu Gal. 4:26; Evr. 11:10; 12:22; 13:14.

Gătită. Forma cuvântului tradus astfel sugerează că a fost inițiată o pregătire mai demult și a fost adusă la desăvârșire, astfel că cetatea este acum pe deplin pregătită (cf. GC 645,648).

Mireasă. Cetatea este aici reprezentată ca fiind mireasa (vezi cap. 19:7).

Împodobită. Gr. *kosmeō*, “a aranja”, “o mobila”, “a împodobi”. Cuvântul românesc “cosmetică” este o derivație de la *kosmeō*. Forma verbului în greacă sugerează că împodobirea a început undeva în trecut și acum a fost adusă la îndeplinire.

Bărbatul. Adică Mielul, Hristos (cap. 19:7).

3. Un glas tare. Vorbitorul nu este identificat. Probabil că nu este Dumnezeu întrucât despre El se vorbește la persoana a III-a.

Cortul. Gr. *skēnē*, “cort”, “cabină”, “tabernacol”. Verbul *skēnoō*, “a sta într-un cort”, “a locui” apare în Ioan 1:14: “Și cuvântul S-a făcut trup și a locuit printre noi” (vezi comentariile respective). Această prezență vizibilă a lui Dumnezeu a fost făcută clară de Șechina în zilele teocrației, iar mai târziu de apariția personală a lui Isus Hristos ca membru al neamului omenesc, locuind printre oameni. Glasul puternic din ceruri accentuează acum minunatul fapt al unei noi creații și al realității că Dumnezeu va locui personal cu poporul Său.

Cu oamenii. Mai târziu în verset apare de câteva ori pronumele “ei”. De trei ori în acest verset apostolul folosește prepoziția “cu”, accentuând în acest fel uimitorul fapt că Dumnezeu îi va însoți pe oameni de-a lungul veșniciei, făcându-și casă cu ei.

Locui. Gr. *skēnoō* (vezi mai sus la “cortul”). Cu acest verset compară cele scrise la Eze. 37:27. Ezechiel descrie condițiile așa cum ar fi putut să fie; Ioan condițiile așa cum vor fi împlinite.

4. Orice lacrimă. Vezi Apoc. 7:17; cf. Isa. 25:8; 65:19.

Moartea. Articolul hotărât are semnificație. Ioan vorbește despre “moartea” – principala moarte care a venit ca rezultat al păcatului. Articolul hotărât are aici forța unui demonstrativ. Ioan spune de fapt: “această moarte [moartea], cea pe care o știm atât de bine și de care ne ferim atât de mult, va fi nimicită”. Compară cu limbajul lui Pavel: “Moartea a fost înghițită [literal, “asimilată”] de biruință” (1 Cor. 15:54); “Vrăjmașul cel din urmă, care va fi nimicit, va fi moartea” (v. 26).

Tânguire. Supărare, asemeni celei care însoțește o nenorocire. Motivele tânguirii vor fi complet înlăturate. Compară cu Isa. 35:10.

Țipăt. Gr. *kraugē*, “țipăt”, “strigăt”, “plânset”. Nici un motiv de țipăt nu va mai exista în acel frumos tărâm al zilei ce va veni.

Durere. Mare parte din mizeria și chinul vieții sunt rezultate ale durerii hărțuitoare. Durerea va fi complet înlăturată din frumoasa lume a zilei ce va veni.

Lucrurile dintâi. Adică condițiile lumii așa cum o cunoaștem azi nu vor mai fi. Nu va mai fi nimic care să poarte semnul blestemului (cap. 22:3).

5. Cel ce ședea. Nu este identificat (cf. cap. 20:11). În cap. 4:2 (vezi comentariile respective) Tatăl este reprezentat ca șezând pe scaunul de domnie, și se poate ca despre aceeași persoană să fie vorba și aici. Unii indică spre Mat. 25:31 ca dovadă că referința de aici poate fi făcută cu privire la Isus Hristos.

Iată. Vorbitorul atrage atenția la ceva important care urmează să fie adus în scenă.

Toate lucrurile. Nimic din ce este al blestemului nu va mai rămâne (cf. cap. 22:3).

Noi. Gr. *kainoi* (vezi v. 1).

Scrie. Vezi cap. 1:11. La diferite momente ale experienței în viziune a lui Ioan porunca de a scrie se repetă (cap. 1:19; 2:1; 14:13; etc.).

Vrednice de crezut și adevărate. Adică autentice și de încredere. Cuvintele și făgăduințele lui Dumnezeu sunt deopotrivă de încredere și, de aceea, oricine poate pune bază pe ele (vezi cap. 22:6).

6. S-a isprăvit. Indicația textuală (vezi cap. 1:3) poate fi citată pentru redarea “S-au isprăvit” sau “Au avut loc”. O importantă indicație textuală poate fi citată pentru redarea “Eu am devenit Alfa și Omega ...” Ceea ce Dumnezeu a făgăduit prin sfinții Săi prooroci, și la care poporul Său neprihănit a privit înainte cu o nerăbdătoare anticipație, va deveni în final un fapt împlinit. Avangarda dată lui Ioan este o garanție a împlinirii finale care va avea loc.

Alfa și Omega. Vezi cap. 1:8.

Celui ce îi este sete. Adevăratul credincios nu este doritor să adune lucrurile acestei lumi, să fie bogat în bunuri lumești. Mai degrabă el este nerăbdător să bea din adâncul bogățiilor spirituale ale lui Dumnezeu.

Fără plată. Adică “gratuit”. Darul nemuririi poate fi cumpărat “fără bani și fără plată” (Isa. 55:1).

Izvorul. Compară cu Ioan 4:14; Apoc. 7:17; 22:17.

Vieții. Pasajul poate fi tradus: “din izvorul acelei ape care este viața însăși”. Aceasta este făgăduința nemuririi (1 Cor. 15:53).

7. Cel ce va birui. Adică, conform gramaticii grecești, continuă să biruiască, sau de obicei [numai normal] biruiește. Creștinul trăiește o viață biruitoare prin puterea Duhului Sfânt. Poate că va mai face greșeli (vezi 1 Ioan 2:1), dar viața sa normală prezintă o imagine a unei creșteri

spirituale (cf. Apoc. 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

Aceste lucruri. Adică făgăduințele date în Apocalipsa, în special lucrurile menționate în acest capitol.

Dumnezeu lui... fiul Meu. Compară cu Gen. 17:7; 2 Sam. 7:14. Este dată aici făgăduința unei legături familiale intime. Păcătosul mântuit prin har va fi primit în familia lui Dumnezeu și va fi adus într-o relație atât de strânsă ca și cum niciodată nu ar fi păcătuț. Locuitorii lumilor necăzute nu pot fi mai aproape de Dumnezeu și de Hristos decât va fi păcătosul răscumpărat. Vezi DA 25,26.

8. Dar. Un puternic contrast este prezentat acum.

Fricoși. Gr. *deiloi*, “laș”, “fricos”. Cuvântul este întotdeauna folosit în sensul negativ al lașității, al timidității nejustificate. Compară cu folosirea lui în Mat. 8:26; Mar. 4:40; verbul înrudit în Ioan 14:27; și substantivul abstract înrudit în 2 Tim. 1:7. În fiecare caz frica (ca lașitate) este sensul de bază. Fiind îndatorați fricii, fricii morale, mulți eșuează în biruirea în lupta creștină; ei se predau în timpul încercării. Compară cu Mat. 24:13.

Necredincioși. Adică cei cărora le lipsește credința, în sensul că nu au rămas credincioși. Ei nu se încred în Dumnezeu până la sfârșit; se dovedesc a nu fi de încredere.

Scârboși. Gr. *bdelussō*, “a scârbi”, “a se întoarce cu dezgust de la”, “a detesta” înrudit cu verbul *bdeō*, “a puți”. Substantivul *bdelugma* apare în Luca 16:15; Apoc. 17:4,5; 21:27.

Ucigași. Aici sunt incluși persecutorii și ucigașii copiilor credincioși ai lui Dumnezeu de-a lungul istoriei.

Curvari. Gr. *pornoī*, “adulterin” (vezi 1 Cor. 5:9,10; etc.). Forma feminină este tradusă “desfrânatele” în Luca 15:30. Compară cu Efes. 5:3,5.

Vrăjitori. Gr. *pharmakoi*, “practicanți ai artelor magice”. Sensul primar, rădăcina, se referă la magie, farmece, vrăjitorie, și la folosirea drogurilor pentru a produce o stare

de transă. Un corespondent modern al acestei practici antice este spiritismul.

Închinătorii la idoli. O referire la neamurile păgâne tot atât de bine ca și la creștinii care practică ritualuri păgâne. Compară cu 1 Cor. 5:10; 6:9; 10:7.

Mincinoșii. Incluzând pe cei care predică învățături false. Vezi Exod. 20:16; vezi PP 309.

Moartea a doua. Vezi cap. 20:6.

9. Unui din cei șapte îngeri. Unul dintre îngerii care țin urgiile i-a arătat deja lui Ioan judecata curvei celei mari (vezi cap. 17:1). Acum, unul dintre ei (posibil să fie același, după cum sugerează unii) îi atrage atenția lui Ioan la Noul Ierusalim, centrul și locul de domnie al împărăției veșnice. Este interesant de notat că în prima ocazie a fost un înger care ținea un potir al urgiilor cel ce i-a arătat profetului Babilonul tainic, iar acum este tot unul dintre ei care îi arată Noul Ierusalim. Istoric, Babilonul antic și Ierusalimul au fost dușmani tradiționali, iar aici, simbolic, ei reprezintă cele două tabere în marea luptă între bine și rău. Una este reprezentată ca o femeie decăzută (cap. 17:5), iar cealaltă ca o femeie onorabilă (cap. 19:7; 21:2).

Nevasta Mielului. Vezi cap. 19:7; cf. cap. 21:2.

10. În Duhul. Adică în transă, în viziune (vezi cap. 1:10). Transportarea a fost făcută “în viziune” (cf. Eze. 8:3; Dan. 8:2).

Pe un munte mare și înalt. În viziune lui Ioan i-a părut că ar fi fost dus/așezat pe un munte mare, înalt. Din acest punct el poate vedea detaliile cetății (cf. Eze. 40:2).

Se pogora. Compară cu v. 2.

11. Slava lui Dumnezeu. Aceasta face probabil referire la prezența continuă a lui Dumnezeu cu poporul Său de-a lungul veșniciei. Slava care denotă prezența Sa nu va părăsi niciodată Noul Ierusalim. Compară cu Exod. 40:34; 1 Împ. 8:11.

Lumina. Gr. *phōstēr*, “un luminător”, “un corp de iluminat”. Cuvântul mai apare în Fil. 2:15 în propoziția “în care slujiți ca niște lumini [luminători] în lume”. “Lumina” cetății este “slava” lui

Dumnezeu, menționată în comentariul precedent (vezi Apoc. 21:23).

Iaspis. Gr. *iaspis*, vezi cap. 4:3. Pasajul redat literal este: “având slava lui Dumnezeu, luminătorul ei, ca o piatră prea scumpă, ca iaspisul, strălucind”.

Străvezie ca cristalul. Gr. *krustallizō*, “a străluci lumină”, “a scânteia”. Termenul românesc “cristal” este derivat de la *krustallizō*.

12. Un zid mare și înalt. Astfel de ziduri erau construite în jurul cetăților antice pentru apărarea împotriva dușmanilor. Imagistica lui Ioan este împrumutată în parte din descrierea cetății pe care a văzut-o Ezechiel (vezi Eze. 48:35). Imaginea este aceea a unei cetăți cu ziduri și porți. Aceștia erau termeni cu care apostolul era familiar, iar Inspirația a ales să-i descopere gloriile cetății veșnice în termeni pe care acesta să îi înțeleagă. Limbajul omenesc și portretizările omenești nu pot reprezenta adecvat grandoarea acelei cetăți cerești. În imagistica profetică gradul de identitate/acuratețe între imagine și lucrul în realitate solicită o interpretare atentă (vezi Eze. 1:10; 40:1).

Douăsprezece porți. Compară cu cetatea descrisă de Ezechiel (cap. 48:31–34).

Doisprezece îngeri. Noul Ierusalim este zugrăvit ca având drept păzitori ai porților îngeri.

Douăsprezece seminții. Vezi Eze. 48:31–34. Pentru imaginea Israelului spiritual din perspectiva semințiilor vezi Apoc. 7:4.

13. Spre răsărit erau trei porți. Enumerarea lui Ezechiel este în ordinea nord, este, sud, vest (Eze. 48:31–34). Ordinea lui Ioan este est, nord, sud, vest. Diferența nu are, fără îndoială, vreo semnificație.

14. Douăsprezece temelii. Numărul “doisprezece” este notat de cinci ori în vs. 12–14. Pentru semnificația numărului doisprezece vezi cap. 7:4.

Doisprezece apostoli. Biserica Noului Testament este construită pe fundația apostolilor și a profeților (Efes. 2:20).

15. Trestie. Compară cu Eze. 40:3; Apoc. 11:1. Aici actul măsurătorii și afirmarea măsurilor sunt notate, fără îndoială, pentru a da asigurare cu privire la caracterul adecvat și dimensiunea suficientă ale căminului ceresc (cf. Ioan 14:2).

16. Patru colțuri. Este o frumusețe intrinsecă în proporții corecte, raport de echilibru desăvârșit și armonie. Pentru diferite obiecte în patru colțuri vezi Exod. 27:1; 28:16; 30:2; 39:9; 2 Cron. 3:8; Eze. 41:21; 43:16; 45:2; 48:20.

Douăsprezece mii de prăjini. O prăjină (*stadion*) este aproape 185 m. (vezi Vol. V. p. 50). Astfel 12.000 de prăjini ar fi aproape 2.218 km. Textul nu specifică dacă această măsură este a circumferinței sau doar a unei fețe. Dacă prima variantă este corectă atunci cetatea ar măsura aproape 551.4 km. Pentru obiceiul de a măsura o cetate după circumferința ei vezi *The Letter of Aristeas* 105.

Deopotrivă. Diferite încercări au fost făcute pentru a explica dimensiunile cetății. Este dificil de a vizualiza o cetate ridicându-se la 12.000 de prăjini (sau 3.000) (vezi mai sus la “douăsprezece mii de prăjini”). Unii, deși fără a nega realitatea cetății, cred că măsurile de aici, ca și cele ale zidului, sunt după “măsura ... îngerului” (vezi v. 17). Ei susțin că este aproape imposibil ca dimensiunile omenești să fie intenționate aici. Alții indică o similaritate între dimensiunea cetății descrisă aici și cea din viziunea iudaică. Această problemă este discutată astfel în Midrash: “De unde lungimea și lățimea și înălțimea [Ierusalimului]? Și s-a lărgit și a crescut mereu în sus, Eze. 41:7. A fost o învățătură, a spus R. Eli’ezer b. Ja’aqob, Ierusalimul se va ridica în cele din urmă și se va înălța pe tronul slavei și Îi va spune lui Dumnezeu: ‘Locul este prea strâmt pentru mine; fă-mi loc, ca să pot să mă așez’ Isa. 49:20” (*Pesiqtha* 143a, citat în Strack and Billerbeck,

Kommentar zum Neuen Testament, vol. 3, p. 849).

Sunt însă alții care atribuie cuvântului tradus aici prin “deopotrivă” (*isos*) sensul

de “proporție” și cred că chiar dacă lungime și lățimea pot fi egale, înălțimea va fi proporțională cu celelalte dimensiuni. Acest lucru este posibil, deși este dificil de demonstrat o astfel de definiție fie din surse biblice, fie din cele clasice. O altă interpretare permite lui *isos* să-și păstreze sensul obișnuit, dar face observația că cuvântul tradus aici înălțime (*hupsos*) poate însemna nu numai “înălțime”, ci și “partea cea mai înaltă”, “vârful”, “culmea”, “coroana”. Dacă *hupsos* este înțeles în acest sens, Ioan vrea să spună că circumferința vârfului zidului este aceeași cu cea a părții de jos a acestuia.

Indiferent de neclaritățile problemei referitoare la proporțiile exacte ale cetății, este sigur că gloriile cetății cerești vor întrece cu mult cea mai bogată imaginație. Nu trebuie să se teamă nimeni, căci va fi loc destul pentru toți cei ce vor dori să aibă rezidența acolo. În casa Tatălui “sunt multe locașuri” (Ioan 14:2).

17. A măsurat și zidul. Pe baza etalonului Noului Testament pentru un cot ca 44,5 cm. (vezi Vol. V, p. 50), 144 de coți ar fi aproape 64 m. Ioan nu spune că această măsură reprezintă înălțimea zidului. Unii au presupus că poate fi măsura grosimii acestuia.

Îngerul. În greacă “îngerul” nu are articol hotărât. Pasajul redă astfel: “după măsura oamenilor, chiar a unui înger”. Sensul este pe undeva obscur. Din această cauză unii îndeamnă să ne abținem de la aplicarea dogmatică a unor simple standarde omenești la măsurile Noului Ierusalim. Indiferent de dimensiuni putem sta liniștiți că totul este desăvârșit. Sfinții vor înțelege semnificația simbolurilor lui Ioan când vor vedea cetatea.

18. [Construcția] Zidul[ui]. Gr. *endomēsis*, “o zidire [construcție] în”, de la *dōmaō*, “a zidi”, “a construi”. Cuvântul apare doar aici în Noul Testament. Josephus (*Antiquities* xv. 9. 6) îl folosește când se referă la un dig portuar, un zid maritim construit în mare ca o inserție în apă. Aici *endomēsis* se poate referi la o inserție în zid

ca și cum zidul ar fi încrustat, sau presărat, cu iaspis.

Iaspis. Vezi cap. 4:3.

Aur curat. Structura cetății apare ca având transparența sticlei. Frumusețea sa strălucitoare schimbă cu siguranță orice rază de lumină care cade pe ea.

19. Împodobite. Gr. *kosmeō*, “a aranja” (cf. v. 2).

Pietre scumpe de tot. Douăsprezece feluri de pietre prețioase sunt enumerate ca fiind parte în fundație. Nu toate dintre acestea pot fi identificate de un bijutier modern, și nu se câștigă mult nici dintr-o comparație bijuteriile din pieptarul marelui preot (Exod. 28:17–20). Nici sursele antice și nici cercetătorii moderni nu concordă în identificarea tuturor acestor pietre. Unele din sugestiile lor sunt enumerate mai jos în dreptul respectivelor pietre.

Iaspis. Vezi cap. 4:3.

Safir. Probabil lapislazuli, o piatră transparentă de un albastru azuriu de mare duritate.

Halchedon. Identificarea acestei pietre este incertă. Traducerea Revised Standard Version redă “agat”. Unii sugerează o nestemată de culoare verzuie.

Smaragd. Considerată a fi o nestemată de o culoare verde strălucitor.

20. Sardonix. Probabil un onix cu straturi roșii și maro pe un fundal alb.

Sardiu. Considerată a fi o nestemată de culoare roșiatică. Traducerea Revised Standard Version redă “carneol”, o varietate roșiatică de calcedonie.

Hrisolit. Literal, “piatră aurie”. O piatră de culoare galbenă cu o identificare incertă.

Beril. Considerată a fi o nestemată ce culoarea verdelui marin.

Topaz. Considerată a fi o piatră de o culoare galbenă mai mult sau mai puțin transparentă folosită de antici pentru a face atât sigilii cât și nestemate. Unii cred că este intenționat aici hrisolitul de culoare aurie.

Hrisopraz. Hrisoprazul modern este o nestemată transparentă de o culoare verde vegetal proaspăt. Există totuși incertitudine

dacă la această piatră se face referire sau nu.

Iacint. Probabil o nestemată de culoare purpurie. Unii identifică iacintul cu safirul modern.

Ametist. Considerată a fi o nestemată de culoare purpurie.

21. Un singur mărgăritar. Măreimea nestematelor enumerate este dincolo de capacitatea umană de înțelegere.

22. Templu. Gr. *naos*, cuvântul pentru sanctuar este limitat la locurile Sfânta și Sfânta Sfințelor, fără a include curțile exterioare și celelalte clădiri. Pentru *hieron*, cuvânt care se referă la întregul complex sfânt vezi Luca 2:46; Apoc. 3:12.

Sanctuarul pământesc era un simbol al locului prezenței lui Dumnezeu. Din pricina păcatului lor Adam și Eva au fost izgoniți din Eden și din prezența lui Dumnezeu. Atunci când păcatul va fi înlăturat biserica va fi din nou în stare să locuiască în prezența Sa, și nici o construcție nu va mai fi necesară pentru a simboliza locul prezenței lui Dumnezeu.

23. N-are trebuință. Corpurile de iluminat nu vor mai fi necesare pentru a da lumină cetății. Glorioasa strălucire a

prezenței Dumnezeu va da lumină mai mult decât suficient (cf. Isa. 60:19,20). Lucrurile materiale nu sunt indispensabile planului lui Dumnezeu; în prezența Sa însă toate sunt lăsate de rușine (cf. Isa. 24:23). Luminile create nu pot întrece în lumină slava necreată a prezenței divine.

24. Neamurile. O descriere a celor mântuiți din “orice neam, orice seminție, orice norod și din orice limbă” (Apoc. 7:9; cf. Isa. 60:3,5).

Împărații. Imaginea este împrumutată din Vechiul Testament (vezi Isa. 60:11).

25. Nu va mai fi noapte. Fără îndoială din pricina circumstanțelor menționate la v. 23 (cf. Zah. 14:7).

26. Neamurilor. Compară cu v. 24.

27. Nimic întinat. Fără îndoială o aluzie la Isa. 52:1. Mare parte din imagistica descrierii folosite de Ioan pentru Sfânta cetate este împrumutată din scrierile profetilor din vechime care au descris gloriile Ierusalimului care ar fi putut fi. Ioan descrie cetatea care va fi (vezi Eze. 48:35).

Trăiește în spurcăciune. Vezi v. 8.

În minciună. Vezi v. 8.

Cartea vieții. Vezi Fil. 4:3.

COMENTARIILE ALE *Ellenei White* LA CAPITOLUL 21

Versete Referințe în *Spiritul Profetic*

1	AH 539; GC 674; PP 62; SR 430
1, 2	Ed 301
1-27	1T 67-71
2	AA 591; EW 18, 31, 291; GC 427, 663
3	AA 592; DA 26; Ed 302; MB 108
3, 4	GC 676; SR 431
4	AA 602; AH 543, 544; GC 568; Ed 302; EW 289; MB 17; MH 506, 508; ML 153, 348, 349, 355; SR 413; 8T 42, 45; 9T 287
6	Ed 83; EW 279; FE 363; 1T 484
6, 7	GC 540
8	2T 630; 4T 336
9, 10	EW 251; GC 426
10-14	EW 18, 291
11	GC 676; SR 431

Comentarii Apocalipsa

- 11, 12** AA 591
18, 19 ML 357
21, 22 AA 592
22 GC 676; ML 365; SR 432
23 Ed 301; EW 170, 179, 286; ML 357
24 GC 676
27 AA 76; CH 103, 285; GC 474, 481; MB 24; ML 321; MM 144, 268; PK 84;
PP 326; SL 31; Te 69; TM 149; 5T 278, 331, 384, 475